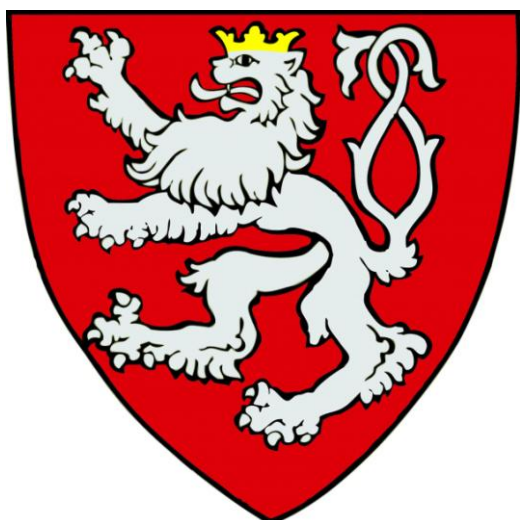

Załącznik do Uchwały
Rady Miejskiej w Kłodzku
Nr LI/378/2018 z dnia 25 stycznia 2018r.

GMINA MIEJSKA KŁODZKO

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

KŁODZKO

SPIS TREŚCI.

I. Wstęp	3
II. Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Miejskiej Kłodzko	4
1. Sytuacja demograficzna	4
2. Analiza sytuacji społecznej	5
III. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny	11
i systemie pieczy zastępczej.	
1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym	11
2. Asystent rodziny	15
IV. Dodatkowe wsparcie rodzin z dziećmi	21
1. Zasiłki rodzinne	21
2. Świadczenie wychowawcze (Program 500+)	22
3. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży	23
i rodzin „Za życiem”.	
V. Baza instytucjonalna wsparcia rodziny na terenie	27
Gminy Miejskiej Kłodzko	
VI. Analiza SWOT	29
VII. Adresaci Programu	32
VIII. Cel operacyjny i cele szczegółowe oraz kierunki działań	32
IX. Partnerzy i źródła finansowania	34
X. Prognoza i ewaluacja celów szczegółowych	34
XI. Monitoring i ewaluacja	36
XII. Podsumowanie	36

I. Wstęp.

Obecny Program jest realizacją obowiązku zawartego w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jednocześnie kontynuacją wszystkich działań zmierzających do poprawy sytuacji rodzin na terenie naszego miasta. Przy tworzeniu Programu wykorzystano aktualną sytuację ekonomiczno-społeczną polskich rodzin.

Bardzo dużym i ważnym wsparciem dla gminnych programów wspierania rodziny są programy rządowe: program 500+, program wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” oraz programy wsparcia dla rodzin, które kompleksowo wspierają rodziny i wzmacniają poziom życia rodzin w każdej gminie i w istotny sposób wspierają samorząd lokalny, który będąc najbliżej każdej rodziny może skutecznie rozwijać formy pomocy i wspierać swoich mieszkańców.

Zakłada się także, że Program będzie kontynuacją działań profilaktyczno-integracyjnych na rzecz rodziny poprzez systematyczne doskonalenie metod pracy z rodziną, a także wprowadzanie nowych form pracy w zależności od sytuacji i potrzeb rodzin naszej Gminy.

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Wpływa na zachowanie dziecka oraz jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, aktywność, umiejętności i postępowanie w dalszym życiu. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Wobec tego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

W ujęciu socjologicznym rodzina to podstawowa grupa społeczna składająca się z osób spokrewnionych i spowinowaconych. Są to albo dwie osoby związane węzłem małżeńskim lub wspólnym zamieszkiwaniem i prowadzeniem wspólnego gospodarstwa domowego (ko habitacja) oraz ich dzieci albo też jedno z rodziców z dzieckiem/dziećmi. Oznacza to zatem, iż podstawą rodziny oprócz rodziców/rodzica są również dzieci.

Zmiany dokonujące się w społeczeństwie polskim na przełomie ostatnich kilku dekad silnie oddziałują na losy rodziny i jej poszczególnych członków. Wpływają na funkcjonowanie rodziny na różnych płaszczyznach jej aktywności, sprawiając, że jedne funkcje i zadania są realizowane w większym stopniu, inne zaś ulegają ograniczeniu. Kompleksowe diagnozowanie funkcjonowania rodziny, jej potrzeb oraz problemów w niej występujących staje się niezwykle istotne dla identyfikacji pojawiających się trendów społecznych. Dobrze przeprowadzona diagnoza umożliwi wdrożenie konkretnych rozwiązań pozwalających przeciwdziałać negatywnym skutkom zmian. W związku z tym, że proces socjalizacyjny rozpoczyna się w rodzinie, która bez odpowiedniego wsparcia zewnętrznego nie będzie mogła sprostać rosnącym wymaganiom, ważnym elementem staje się wdrażanie rozwiązań instytucjonalnych skierowanych na wsparcie rodziny w sposób bezpośredni tj. finansowy oraz pośredni tj. w postaci usług społecznych.

Podstawy prawne opracowania Programu oraz inne akty prawne wykorzystywane przy realizacji Programu:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r.
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
3. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.
5. Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
7. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
8. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
10. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
11. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.
12. Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013r., w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.
13. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Kłodzko na lata 2017-2022.
14. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020.

II. Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Miejskiej Kłodzko.

1. Sytuacja demograficzna.

Kłodzko, centrum regionu o charakterze typowo turystycznym i wypoczynkowym, największe miasto Ziemi Kłodzkiej - jednego z najpiękniejszych zakątków południowo - zachodniej Polski, będące stolicą historycznego hrabstwa kłodzkiego. Leży w północno-wschodniej części Kotliny Kłodzkiej, u południowo-zachodnich podnóży Gór Bardzkich na wysokości ok. 290-370 m.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

Według aktualnych danych statystycznych na koniec 2017 roku Gmina Miejska Kłodzko liczyła 26140 mieszkańców. Analiza sytuacji demograficznej dokonana na podstawie lat 2015-2017 wskazuje na coroczne zmniejszanie liczby mieszkańców Kłodzka. Dokonując porównania roku 2017, odnotowano spadek liczby mieszkańców względem roku 2016 o 371 osób, natomiast względem 2015 roku o 843 osoby.

Tabela 1. Stan ludności w Gminie Miejskiej Kłodzko w latach 2015-2017

Stan ludności	2015	2016	2017
Ogółem	26983	26511	26140
- mężczyźni	12478	12260	12117
- kobiety	14505	14251	14023

Źródło: Urząd Miasta w Kłodzku

2. Analiza sytuacji społecznej – diagnoza społeczna.

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz wspieranie rodziny w Gminie Miejskiej Kłodzko realizowane są przede wszystkim przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku przy ścisłej współpracy z organizacjami administracji rządowej, środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami oraz organizacjami społecznymi i zespołem interdyscyplinarnym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Z analizy danych sprawozdawczych Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłodzku wynika, iż w roku 2017 z różnych form pomocy społecznej (z wyłączeniem świadczeń rodzinnych) skorzystały 1853 osoby, co stanowi około 7% mieszkańców miasta Kłodzka.

Tabela 2. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w roku 2017.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
RODZINY OGÓŁEM:	1015	1853
<i>o liczbie osób:</i>	586	586
1		
2	202	404
3	113	339
4	61	244
5	38	190

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

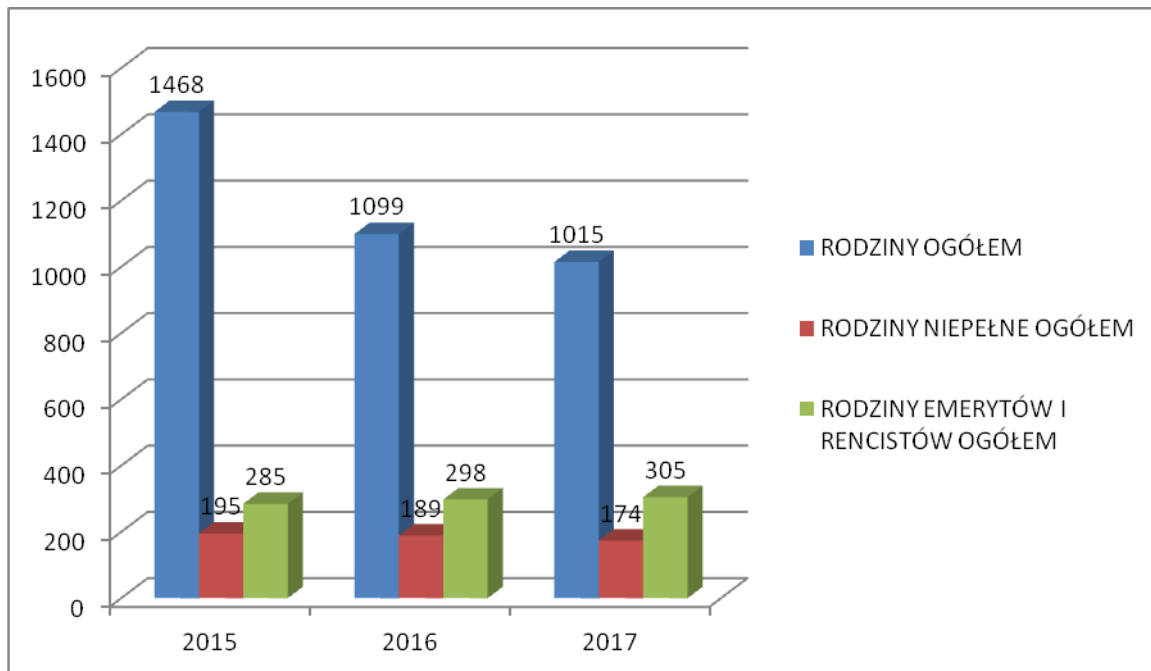
<i>6 i więcej</i>	15	90
w tym (z wiersza 1) rodziny z dziećmi ogółem	318	1059
<i>o liczbie dzieci:</i>	137	333
<i>1</i>		
<i>2</i>	102	330
<i>3</i>	51	224
<i>4</i>	15	85
<i>5</i>	9	55
<i>6</i>	3	24
<i>7 i więcej</i>	1	8
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM:	174	472
<i>o liczbie dzieci:</i>	92	184
<i>1</i>		
<i>2</i>	47	141
<i>3</i>	28	112
<i>4 i więcej</i>	7	35
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM:	305	455
<i>o liczbie osób:</i>	212	212
<i>1</i>		
<i>2</i>	61	122
<i>3</i>	14	42
<i>4 i więcej</i>	18	79

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdania za rok 2017

Po dokonanej analizie danych statystycznych przedstawionych w tabeli nr 2 należy stwierdzić, iż w każdym przedstawionym przypadku tj. rodziny ogółem, rodziny niepełne ogółem oraz rodziny emerytów i rencistów ogółem, największy wskaźnik odnotowano w jednoosobowych gospodarstwach domowych i w gospodarstwach domowych niepełnych rodzin wyłącznie z jednym dzieckiem.

Poddano analizie również trzy główne kryteria wspomniane powyżej za okres 2015-2017. Porównanie danych przedstawiono poniżej w wykresie nr 1.

Wykres nr 1. Rodziny ogółem, rodziny niepełne ogółem oraz rodziny emerytów i rencistów ogółem objęte pomocą społeczną w okresie 2015-2017.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2015, 2016 i 2017.

Z powyższego wykresu zauważa się systematyczny spadek wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej oraz zmniejszenie ilości rodzin niepełnych korzystających z pomocy społecznej. Zauważyć należy jednak, iż po raz kolejny odnotowuje się systematyczny wzrost wśród osób starszych w powyższym wykresie w obszarze rodzin emerytów i rencistów. Z dokonanego rozeznania stwierdzić należy, iż sytuacja ta jest kolejnym elementem potwierdzającym starzenie się społeczeństwa.

W konstruowaniu odpowiednich kierunków działań należy bezwzględnie w zwrócić uwagę na przyczyny trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej. W tym celu opracowano powody przyznania pomocy w ujęciu statystycznym, przy czym należy zaznaczyć, iż w jednej rodzinie może występować kilka dysfunkcji jednocześnie.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy w latach 2015-2017.

Kryterium dysfunkcji	Rok 2015		Rok 2016		Rok 2017	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	953	1620	922	1645	844	1490

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

Bezdomność	37	37	46	46	38	38
Potrzeba ochrony macierzyństwa	186	465	58	211	41	152
w tym:						
wielodzietność	15	64	16	83	11	57
Bezrobocie	703	1315	640	1219	519	793
Niepełnosprawność	406	668	459	675	452	692
Długotrwała lub ciężka choroba	279	489	325	540	384	643
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	269	952	251	864	211	761
w tym:						
a) rodziny niepełne	174	517	173	502	148	439
b) rodziny wielodzietne	65	380	59	307	64	340
Przemoc w rodzinie	27	83	33	95	29	95
Alkoholizm	63	88	62	71	50	53
Narkomania	1	1	2	2	3	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	11	12	10	10	14	14
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	1	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	27	73	28	78

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2015, 2016 i 2017.

Powody przyznania pomocy określone za pomocą tabeli nr 3 wskazują spadek oraz wzrost problemów społecznych będących jednocześnie powodami przyznania wsparcia z systemu pomocy społecznej. Analizując powyższe dane zwrócić uwagę należy, iż wyłania się pierwszych 5 powodów przyznania pomocy społecznej w badanych latach, wartością

znacznie przewyższającą pozostałe dysfunkcje (pomimo możliwości systematycznego odnotowania spadku niektórych z nich).

Tabela 4. 5 powodów przyznania pomocy społecznej w latach 2014-2016 pod względem największego współczynnika ilości rodzin.

Kryterium dysfunkcji	Liczba rodzin	Liczba rodzin	Liczba rodzin
	2015	2016	2017
Ubóstwo	953	922	844
Bezrobocie	703	640	519
Niepelnosprawność	406	459	452
Długotrwała lub ciężka choroba	279	325	384
Bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	269	251	211

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne na podstawie sprawozdań za rok 2015, 2016 i 2017.

W skład pierwszych 5 sklasyfikowanych powodów przyznania pomocy z największymi wartościami wskazano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Trudna sytuacja życiowa ma bezpośredni wpływ na codzienne funkcjonowanie rodzin i jednostek. Rodziny potrzebują wsparcia na różnych etapach swojego życia. Skuteczna pomoc w tym zakresie może być osiągnięta jeśli będzie przebiegać przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji działających na rzecz wsparcia rodzin i dzieci wymagających pomocy. Gminny system wsparcia rodzin powinien oferować szeroki wachlarz pomocy, który stworzy możliwość skorzystania ze wsparcia adekwatnie do występującego problemu. Filar tego systemu tworzą pracownicy socjalni i asystenci rodziny.

Jednym z elementów wpływających na upośledzenie prawidłowego funkcjonowania rodziny i wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest zjawisko bezrobocia.

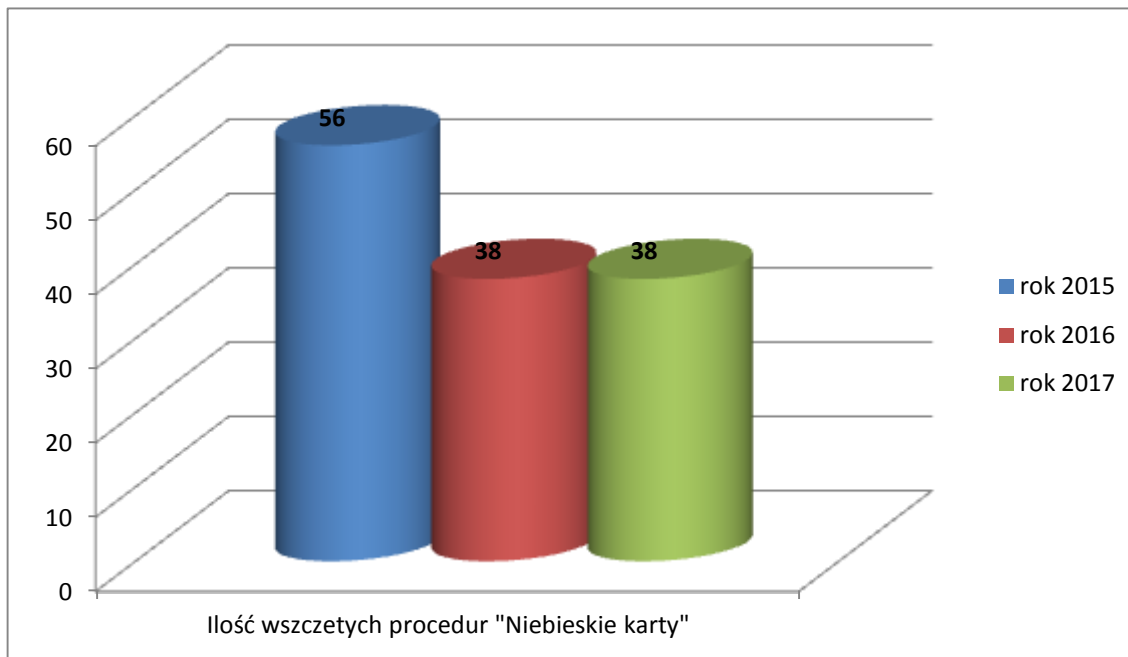
Szczególnie niekorzystny wpływ na jednostkę oraz rodzinę ma długotrwałe bezrobocie. Z analizy opracowanych danych dotyczących sytuacji demograficznej o ile zauważyć można malejącą stopniowo grupę osób w wieku produkcyjnym, co korzystnie może wpłynąć na statystyczny poziom bezrobocia to w dłuższym okresie czasu należy liczyć się z negatywnymi skutkami starzenia się społeczeństwa.

Ważnym działaniem wpływającym na prawidłowe funkcjonowanie rodziny i przeciwdziałanie zjawisku bezrobocia jest aktywizacja zawodowa. W tym celu konieczna jest ścisła współpraca jednostek samorządu Gminy z instytucjami powiatowymi (głównie Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku), fundacjami, organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami w celu wykorzystania dostępnych form aktywizacji zawodowej, a także bezpośrednia współpraca z sektorem przedsiębiorstw i zakładów pracy.

Kolejnym problemem prowadzącym do obniżenia sił rodziny oraz do osłabienia lub znacznego upośledzenia funkcji opiekuńczo-wychowawczych jest problem alkoholowy. Zespół uzależnienia od alkoholu oraz picie szkodliwe ma negatywny wpływ nie tylko na samopoczucie fizyczne i psychiczne osób pijących, ale również ich rodzin. Problemem alkoholowy w wielu przypadkach wiąże się ze zjawiskiem przemocy domowej. Na terenie miasta Kłodzka z przemocą domową spotykają się m.in. pracownicy socjalni, funkcjonariusze KPP, lekarze, pedagodzy, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W związku z powyższym, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie miasta Kłodzka funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, który tworzy grupa specjalistów podejmujących się współpracy celem zapewnienia pomocy osobom dotkniętym zjawiskiem przemocy. Działania Zespołu skierowane są do rodzin znajdujących się w kryzysie, niewydolnych wychowawczo i ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest:

- 1. Integrowanie i koordynowanie działań podmiotów wchodzących w skład Zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,*
- 2. Diagnozowanie przemocy w rodzinie,*
- 3. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,*
- 4. Działania informacyjno profilaktyczne - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,*
- 5. Skoordynowana współpraca profesjonalistów łączących swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości wynikające z pracy podmiotów, które reprezentują, zapewniająca skuteczne reagowanie na zjawiska aktów przemocy.*

Wykres nr 2. Ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w okresie 2015-2017.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miejskiej Kłodzko.

Powyższy wykres obrazuje ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2015-2017. Dokonując analizy wskazanych danych statystycznych widoczny jest spadek ilości wszczętych procedur NK względem roku 2015. W roku 2017 odnotowano taki sam wskaźnik jak w roku 2016 tj. 38 wszczętych procedur NK.

III. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

1. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Rodzina jest pierwszą i najważniejszą grupą, do której należymy od chwili urodzenia. Stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko życia, rozwoju i wychowania, z którym jest ono związane biologicznie, uczuciowo, kulturowo, materialnie i prawnie. Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna rodziny. Wspólnota samorządowa podejmując swoje działania w określonych ramach prawnych, m.in. realizując programy osłonowe, wypełnia konstytucyjną zasadę udzielania szczególnej pomocy rodzinie i dziecku.

To w rodzinie przebiega główny proces socjalizacji dzieci, kształtowane są ich osobowości oraz następuje przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi, bez pomocy z zewnątrz, często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych. Dlatego należy wspierać rodzinę, aby prawidłowo wypełniała swoje funkcje.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

Wsparcie to powinno być oferowane m.in. przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe działające w lokalnym środowisku.

Pomoc rodzinie powinna wyprzedzać pomoc świadczoną samemu dziecku i kompleksowo zabezpieczać potrzeby tej grupy społecznej. Cel ten można realizować zarówno poprzez działania polegające na wzmocnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, jak też wsparciu materialnym służącym zabezpieczeniu jej potrzeb finansowych.

Realizowane w ramach niniejszego programu zadania koncentrują się nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, kiedy dziecko umieszczone jest poza rodziną biologiczną, po to, aby umożliwić mu powrotu do domu rodzinnego.

Pomoc ukierunkowana jest na wzmocnienie lub odzyskanie przez rodziny, zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

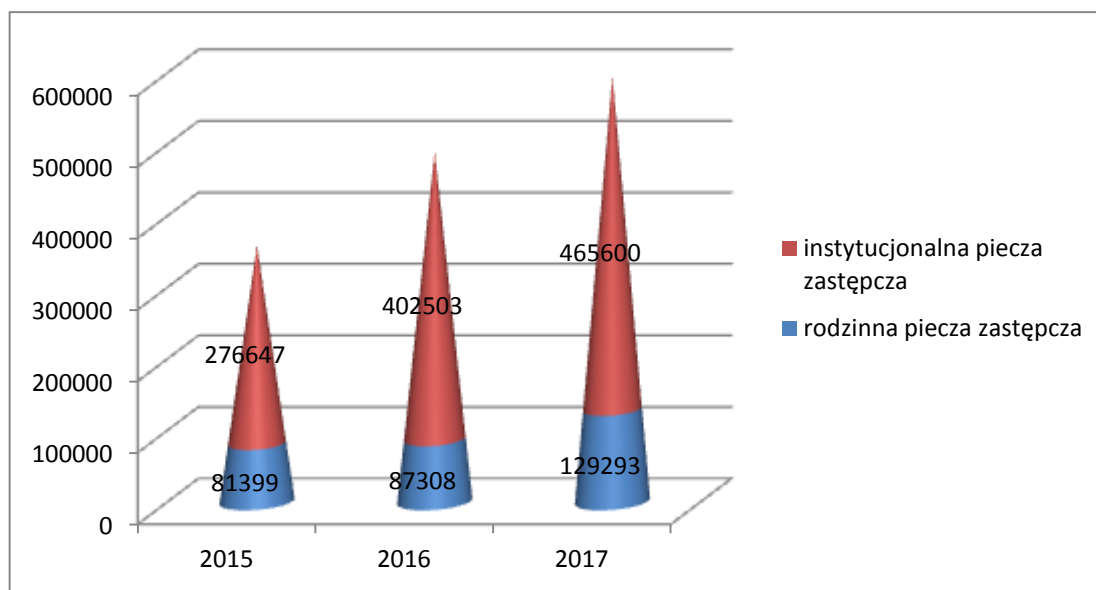
Dotyczy to zarówno szeroko rozumianej interwencji w obszarze poradnictwa i rozwoju, jak też finansowej.

W sytuacji, gdy pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej stanowi zagrożenie dla jego bezpieczeństwa lub życia, koniecznym staje się odseparowanie go i umieszczenie w pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakazuje określonym służbom podejmowanie działań zabezpieczających dziecko. Rodzice są wówczas trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub prawa te zostają im ograniczone, a sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

Pieczka zastępcza może być sprawowana w formie rodzinnej (rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka) lub instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze, interwencyjne ośrodki preadopcyjne itp.).

Gmina zobowiązana jest do ponoszenia wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Wykres nr 3. Wydatki gminy na pokrycie kosztów pieczy zastępczej w latach 2015-2107

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

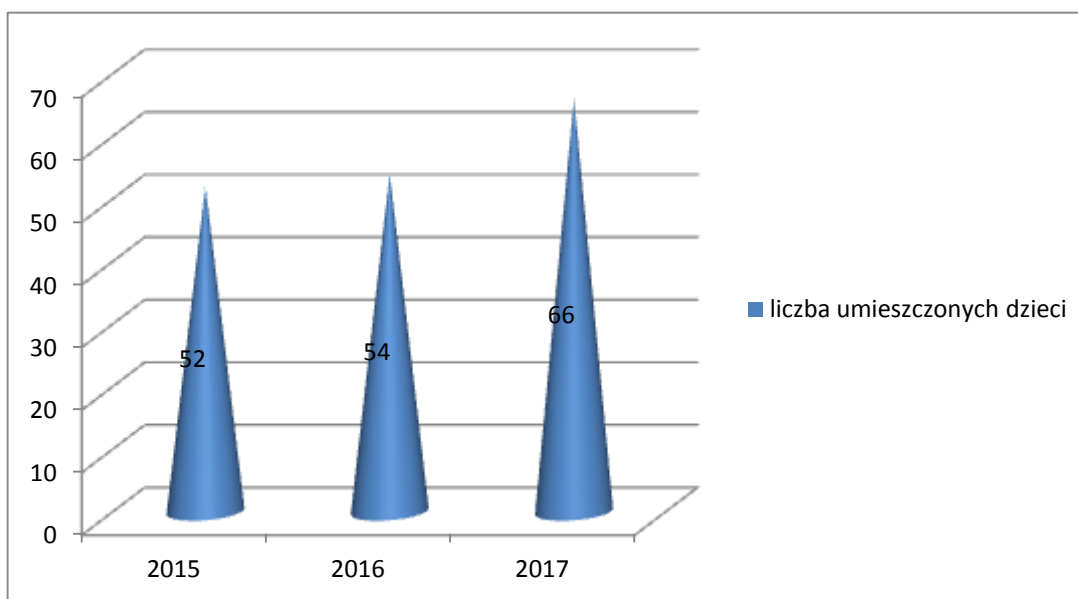
Wzrost wydatków związanych z dopłatą Gminy do kosztów pobytu dziecka w pieczy zastępczej wynika m.in. z zasady finansowania pobytu dziecka w pieczy.

W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka, współfinansuje pobyt tego dziecka w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy,
- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy,
- 50% w trzecim i następnych latach pobytu dziecka w pieczy.

W Kłodzku na przestrzeni ostatnich kilku lat, liczba dzieci za które ponoszono odpłatność za pobyt w pieczy zastępczej wykazuje tendencję wzrostową.

Wykres nr 4. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej w latach 2015-2017

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Wzrasta liczba rodzin niewydolnych wychowawczo co skutkuje zwiększeniem się liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej. Dlatego tak bardzo istotne wydaje się podjęcie takich rozwiązań, które będą miały na celu zarówno powrót dziecka do rodziny biologicznej, jak też zapobieganie sytuacjom związanym z umieszczaniem nowych dzieci w pieczy zastępczej poprzez działania o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym.

Wśród 12 nowych dzieci, które w zakresie ponoszonej odpłatności po raz pierwszy pojawiły się w 2017r., aż 7 opuściło pieczę również w 2017r. Ich pobyt w pieczy był krótkotrwały i miał charakter interwencyjny.

W okresie od 2012r. tj. od czasu kiedy obowiązują w takiej formie przepisy wspierające rodzinę i dziecko do końca 2017r. umieszczono w pieczy zastępczej 94 dzieci z 59 rodzin z terenu miasta Kłodzka. Spośród nich 39 opuściło już rodzinę zastępczą lub placówkę opiekuńczo wychowawczą.

Tabela 5. Powody opuszczenia przez dziecko pieczy zastępczej

Lp.	Przyczyna	Liczba dzieci
1.	Przysposobienie/adopcja	12
2.	Usamodzielnienie się dziecka	11
3.	Powrót do rodziny biologicznej	16
4.	RAZEM	39

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Jak widać najczęstszym powodem opuszczania pieczy zastępczej jest powrót dziecka do rodziny biologicznej. Jest to bardzo pozytywne zjawisko, szczególnie w kontekście trudności, jakie występują podczas pracy z rodziną i na jej rzecz.

Działania realizowane w ramach niniejszego Programu nadal powinny koncentrować się na zwiększeniu dostępności do specjalistycznego poradnictwa, zaangażowaniu specjalistów prowadzących pracę podwórkową, pozyskiwaniu kandydatów na rodziców zastępczych i rodziny wspierające, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnej profesjonalizacji tych usług.

Nie uda się osiągnąć założonych celów bez wzmocnienia roli i funkcji rodziny, podniesienia umiejętności i kompetencji wychowawczych rodziców oraz zabezpieczenia potrzeb bytowych dzieci i rodzin.

Wspieranie rodzin, w szczególności przeżywających trudności w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku powinno następować w oparciu o:

- pomoc w przewyciężaniu problemów natury opiekuńczo-wychowawczej,,
- pomoc w integracji rodziny,
- podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz ich świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny,
- przygotowanie oferty w zakresie poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, medycznego itp.),
- pomoc asystenta rodziny,
- zintensyfikowaną pracę socjalną z rodziną,
- wsparcie interdyscyplinarne rodzin zagrożonych przemocą,
- kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego (świetlice, kluby, koła zainteresowań itp.),
- partycypację w kosztach związanych z pobytem dzieci w pieczy zastępczej,

- pracę z rodziną również w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej,
- zapewnienie dzieciom dożywiania w szkole (przedszkolu) oraz stypendiów szkolnych i pomocy na zorganizowanie wyprawki szkolnej i wypoczynku letniego,
- pomoc finansowa dla rodzin ubogich,
- współpracę z organizacjami, instytucjami i podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny i dziecka.

2. Asystent rodziny.

Gmina Miejska Kłodzko stwarza swoim mieszkańcom możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny w całym katalogu jego zadań w ten właśnie sposób asystent rodziny wpisuje się w powszechny system usług oferowanych rodzinom wychowującym dzieci w naszym mieście.

Przykładem usług pomocowych dla rodziny przeżywającej problemy i trudności opiekuńczo-wychowawcze oprócz działań pracowników socjalnych, pedagogów może być instytucja „asystenta rodziny”- osoby przygotowanej merytorycznie i wyspecjalizowanej w pracy z rodziną. Głównym celem działań asystenta rodziny ma być pomoc rodzinom w przewyżaniu sytuacji, które mogą zagrażać stabilności rodziny i stwarzać trudności opiekuńczo wychowawcze. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, które umożliwią jej wychowywanie dzieci. Podstawowym zadaniem asystenta rodziny jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Celem pracy z rodziną ma być osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci.

Szerokie spektrum zadań stojących przed asystentem rodziny, począwszy od określenia planu pomocy, warunków współpracy, przez właściwe udzielanie rodzinie wsparcia w różnych sytuacjach życiowych, po monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu etapu wsparcia – pomagania rodzinie w wypełnianiu jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych, podyktowane jest potrzebą wsparcia rodziny w postaci „czystej” pracy socjalnej. Zadaniem asystenta rodziny jest:

1. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
2. udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
3. wspieranie aktywności społecznej rodzin,
4. motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
5. udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zawodowej,
6. udzielanie wsparcia dzieciom,
7. prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną,
8. dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodzin,
9. sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
10. współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej,
11. współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą.

Zadania jakie przypisano asystentowi rodziny obejmują całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Podstawowym celem do którego dąży się na rzecz rodziny jest osiągnięcie przez rodziny podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowywanie dzieci. Realizacja celu opiera się na:

1. diagnozie problemów rodziny poprzez zapoznanie się z wszelkimi informacjami dotyczącymi rodziny,
2. określenie wspólnie z rodziną podstawowych problemów i potrzeb występujących w rodzinie, z którymi rodzina nie poradzi sobie samodzielnie,
3. zmotywowanie rodziny do współpracy i działań zmierzających do pokonywania problemów,
4. sporządzanie planu pomocy z uwzględnieniem metod bezpośredniej pracy z rodziną, zorganizowanie wsparcia środowiskowego poprzez zaproszenie do współpracy wszystkich służb i instytucji, członków rodziny zaangażowanych do współdziałania.

Zakres zadań asystenta rodziny obejmuje cztery obszary: bezpośrednią pracę z rodzicami, bezpośrednią pracę z dziećmi, działania realizowane na rzecz dziecka i rodziny oraz organizację własnej pracy. Mówiąc o funkcji asystenta rodziny można wyodrębnić - funkcję wsparcia psychiczno - emocjonalnego, opiekuńczą, doradczą, diagnostyczno - monitorującą, mediacyjną, wychowawczą, motywującą - aktywizującą oraz koordynacji działań skierowanych na rodzinę.

Szczególnie ważnym działaniem jest prowadzenie profilaktycznych działań z rodziną. Działanie to jest istotne zarówno ze względów społecznych jak i ekonomicznych.

Granicą prawną interwencji w rodzinie na rzecz dziecka jest przekonanie, że zostało naruszone dobro dziecka lub przepisy prawa rangi ustawowej. Zanim dojdzie do interwencji, rodzina ma prawo oczekiwać, że odpowiednie służby w porę dostrzegą jej problemy i udzielą adekwatnej pomocy. Problem dzieci zaniedbanych oraz funkcjonowanie rodzin problemowych dotyczy wielu dziedzin polityki społecznej i tylko kompleksowe podejście do tego zagadnienia i ścisła współpraca wielu instytucji oraz specjalistów w tym asystenta rodziny przyczyni się do zmniejszenia niekorzystnych zjawisk w tym obszarze.

Tabela 6. Przykładowe rodzaje działań asystenta rodziny.

RODZAJE DZIAŁAŃ	PRZYKŁADY
WSPARCIE INFORMACYJNE	<ul style="list-style-type: none">- dostarczanie informacji dotyczących ofert wsparcia i pomocy rodzinie dostępnych w miejscu zamieszkania oraz na innych poziomach (powiat, województwo)- dostarczanie informacji dotyczących aktywnych form rodzinnej rekreacji i wypoczynku- dostarczanie informacji dotyczących form

	<p>zatrudnienia dla rodziców</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie informacji dotyczących poradnictwa małżeńskiego i wychowawczego - prowadzenie działań edukacyjno informacyjnych i promocyjnych w zakresie kompleksowego wsparcia kobiet w ciąży i rodzin ze szczególnym uwzględnieniem ciąży powikłanej
<p>WSPARCIE EMOCJONALNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - okazywanie akceptacji, empatii, - tworzenie bezpiecznej i przyjemnej atmosfery, - stwarzanie okazji do bezpiecznego rozładowania napięcia emocjonalnego, - poradnictwo psychologiczne, - interwencja kryzysowe
<p>WSPARCIE WARTOŚCIUJĄCE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - otaczanie członków rodziny, wskazywanie ich zasobów indywidualnych, rodzinnych - pokazywanie rodziny jako wartości, - wzmacnianie więzi wewnątrzrodzinnych i międzypokoleniowych, - pokazywanie dziecku jego wartości, - zwracanie uwagi na wartość kultury rodzinnej - przeciwdziałanie zjawisko niealimentacji w szczególności w stosunku do rodziców samotnie wychowujących dzieci w tym dzieci niepełnosprawne
<p>WSPARCIE INSTRUMENTALNE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie działań samopomocowych, - organizowanie wolontariatu (np. pogotowie lekcyjne) - wsparcie rozumiane jako zespół działań mających na celu przywrócenie rodzinie

	<p>samodzielność</p>
TOWARZYSZENIE	<ul style="list-style-type: none"> - towarzyszenie w poszukiwaniu rozwiązań sytuacji trudnych i ich realizacja, - wyciąganie wniosków z porażek
PEDAGOGIZACJA RODZICÓW Z ELEMENTAMI TERAPII I PRACY SOCJALNEJ	<ul style="list-style-type: none"> - dostarczanie wiedzy o celach, zadaniach, treściach, metodach, środkach i uwarunkowaniach procesu wychowawczego - wymiana informacji o wychowywaniu dziecka w określonej rodzinie oraz określonej sytuacji rodzinnej, - wspólne poszukiwanie rozwiązań problemów wychowawczych, - modelowanie i trening umiejętności opiekuńczo-wychowawczych - oddziaływanie profilaktyczne wzmacniające kompetencje wychowawcze rodziny - motywowanie do podnoszenia poziomu wykształcenia członków rodziny - motywowanie do podnoszenia kwalifikacji zawodowych dorosłych członków rodziny
MONITOROWANIE POSTĘPÓW	<ul style="list-style-type: none"> - wsparcie w utrzymaniu zmian, - analiza nawrotów do starych przyzwyczajeń, - docenianie konstruktywnych zachowań
DZIAŁANIE ZARADZCE	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc dzieciom (i innym osobom zależnym) przy udziale krewnych, służb interwencyjnych w zastanej przez asystenta w czasie wykonywania obowiązków służbowych sytuacji zagrażających ich życiu i zdrowiu
WSPARCIE DUCHOWE	<ul style="list-style-type: none"> - rozmowy dotyczące sensu życia, znaczenie choroby i cierpienia, winy, przebaczenia,

	<p>śmierci,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazanie możliwości udziału w grupach samopomocowych
<p>ELEMENTY PRACY SOCJALNEJ W TYM WSPARCIE RZECZOWE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie pomocy materialnej (żywności, ubrania, leki, meble, schronienie), - pomoc w poprawie sytuacji socjalno-bytowej np. zamiana mieszkania, aktywizacja zawodowa, - integrowanie środowiska lokalnego (np. poprzez współorganizowanie pikników, zawodów sportowych) - współpraca z innymi służbami działającymi na rzecz kobiet w ciąży i rodzin oraz kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych, rodzin dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.
<p>DZIAŁANIA SKIEROWANE NA DZIECI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wczesne wspomaganie rozwoju dzieci w wieku przedszkolnym a) prowadzenie zajęć plastycznych w celu stymulowania motoryki, analizy i syntezy wzrokowej b) prowadzenie zajęć ruchowych - działania edukacyjne i reedukacyjne wyrównujące deficyty w poziomie wiedzy i umiejętności w wieku szkolnym a) zachęcanie do zajęć pozalekcyjnych b) motywowanie do nauki c) dokształcanie - włączanie dzieci w życie rodziny

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Tabela 7. Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zatrudnienie asystenta rodziny w latach 2015-2017.

Rok	Wysokość środków finansowych wydatkowanych na zatrudnienie asystentów rodziny
2015	21 430,35 zł
2016	13 912,73 zł
2017	54 616,83 zł

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku pozyskuje środki finansowe m.in. z budżetu państwa w ramach konkursu ogłoszonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W ramach środków zewnętrznych zatrudniono asystentów rodziny, którzy objęli swoim wsparciem rodziny dysfunkcyjne przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, a także podjęli pracę z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w celu poprawy sytuacji rodzin i umożliwieniu powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Ponadto wykorzystuje się również inne źródła finansowania m.in. środki finansowe pochodzące z Funduszu Pracy – Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku.

Tabela 8. Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach 2015-2016.

Rok	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny
2015	2
2016	2
2017	2

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Tabela 9. Ilość rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2015-2017.

Rok	Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystentów rodziny
2015	22
2016	20
2017	29

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

IV. Dodatkowe wsparcie rodzin z dziećmi.

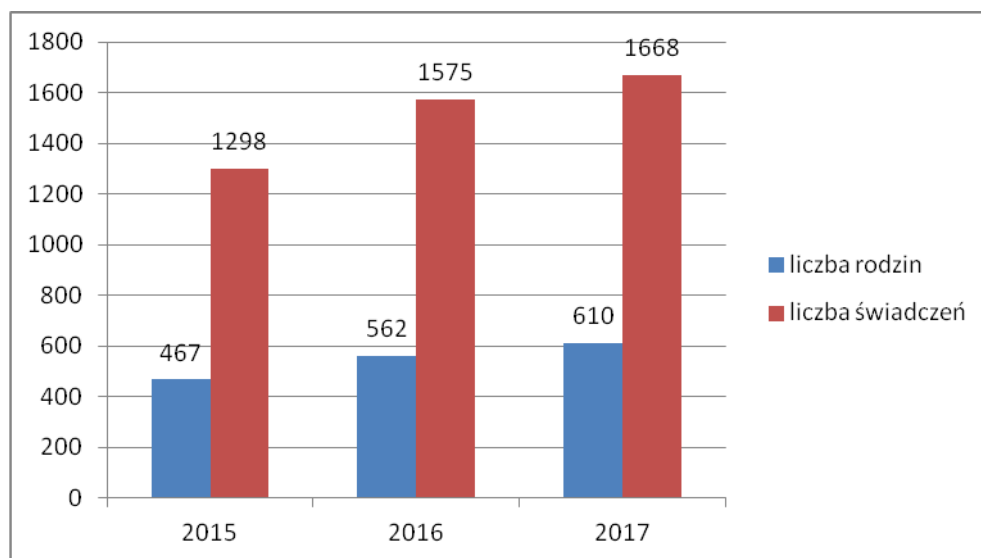
1. Zasiłki rodzinne.

Rodzina w celu prawidłowego funkcjonowania w środowisku oraz wypełniania swoich podstawowych funkcji musi posiadać odpowiednie zabezpieczenie finansowe.

Stąd też obok funkcjonującego od 2004r. systemu świadczeń rodzinnych, w 2016r. uzupełniono ofertę wsparcia ze środków publicznych kierowaną do rodzin z dziećmi o świadczenia wychowawcze realizowane w ramach programu „Rodzina 500+”.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami stanowią już stały element pomocy adresowanej dzieciom, szczególnie w wieku szkolnym, który ma za zadanie wzmacniać budżet domowy rodzin. Liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego i przysługujących do niego dodatków niewiele się zmieniała na przestrzeni ostatnich kilku lat. Sytuacja taka trwała do czasu wprowadzenia pomocy w formie świadczenia wychowawczego.

Wykres nr 5. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych w latach 2015-2017.

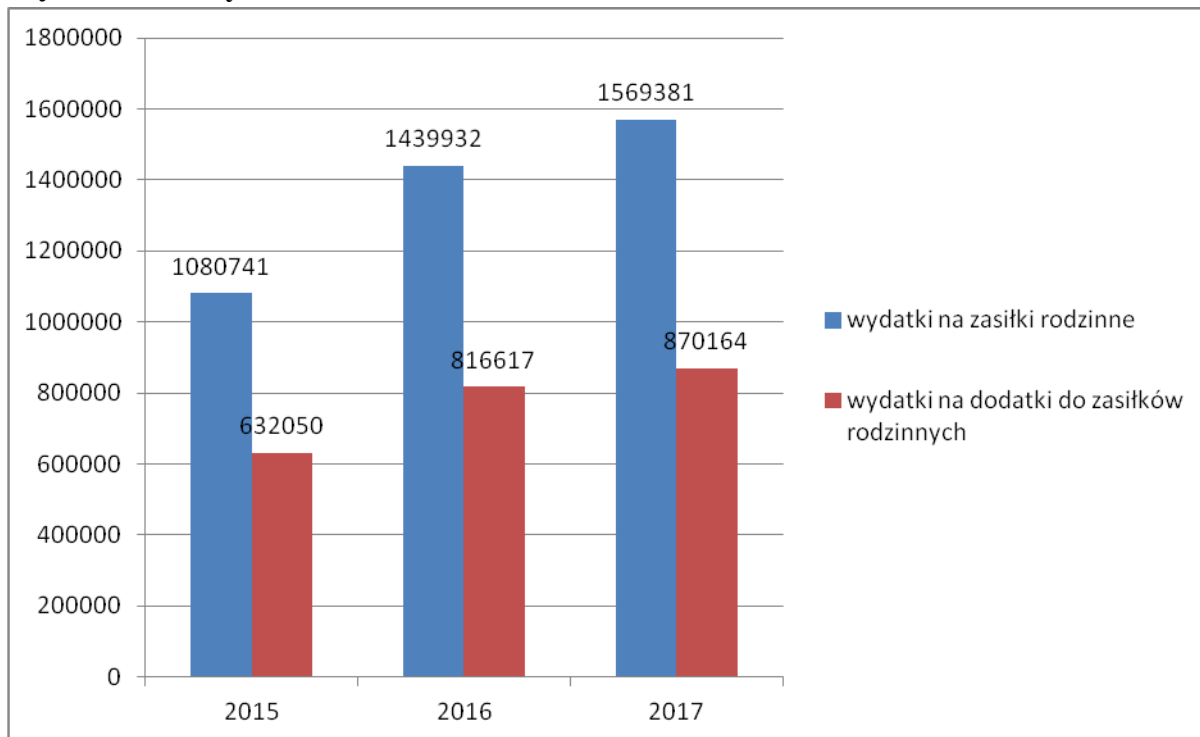

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Wyraźniejszy wzrost liczby rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych widoczny jest w 2016r., kiedy to rodziny zachęcane do ubiegania się o świadczenie wychowawcze (program „Rodzina 500+”) zdecydowały się również na złożenie dokumentów w sprawie przyznania świadczeń rodzinnych.

Zmianie ulegają także wydatki przeznaczane na ten cel. Wynika to zarówno z większej liczby dzieci, jak też z podnoszonej wartości świadczeń w poszczególnych okresach zasiłkowych.

Wykres nr 6. Wydatki na zasiłki rodzinne i dodatki w latach 2015-2017.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

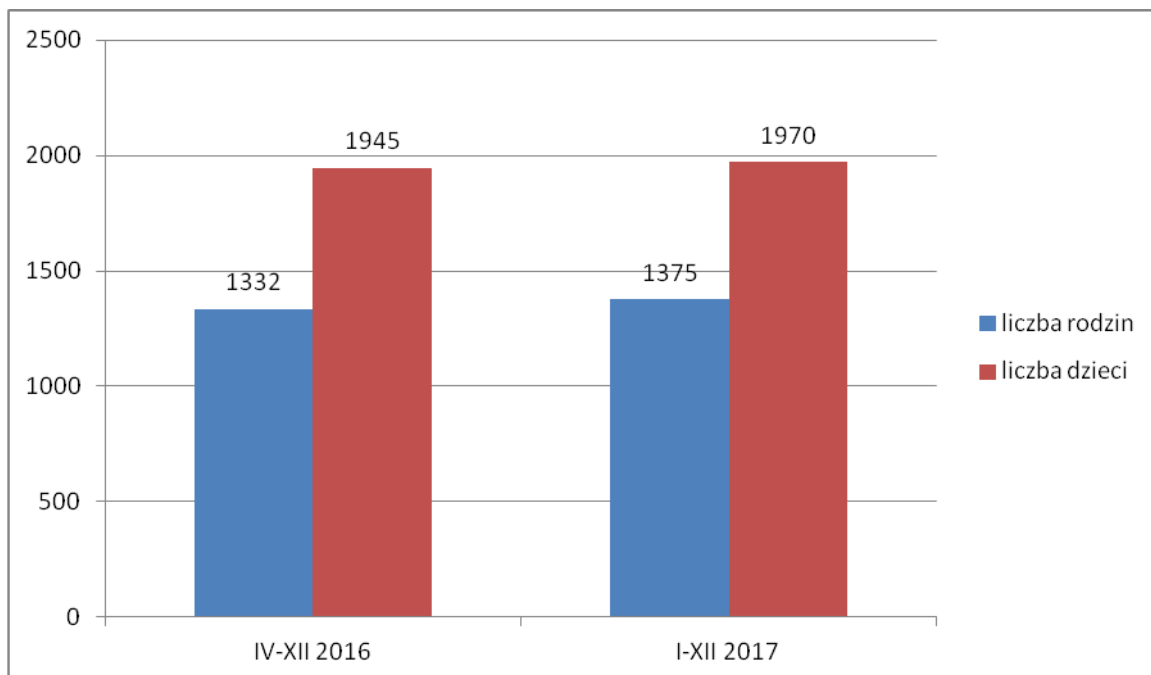
2. Świadczenie wychowawcze (Program 500+) Rządowy Program wsparcia rodzin

Świadczenia wychowawcze poprzez swoją powszechność w zakresie rodzin wychowujących dwoje lub więcej dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, mają rozszerzyć możliwości finansowe rodziny o finansowanie nowego rodzaju usług dla dzieci, takich jak: edukacyjne, turystyczne, zdrowotne, rehabilitacyjne itp.

Natomiast objęcie nim również rodzin posiadających tylko jedno dziecko i równocześnie osiągających dochód poniżej określonego minimum (800 zł.) ma przede wszystkim pozwolić na zabezpieczenie potrzeb finansowych pozwalających rodzinie na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

Pomoc realizowana w ramach ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci z uwagi na krótki okres obowiązywania (od kwietnia 2016r.) nie pozwala jeszcze na przeprowadzenie pełnej analizy sytuacji rodzin z uwzględnieniem pobieranych świadczeń wychowawczych. Bez wątplenia rodziny pozytywnie odbierają otrzymane wsparcie, deklarując jednocześnie, że dzięki pozyskanym środkom, mają poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji finansowej. Zauważalny jest również spadek w zakresie udzielanych świadczeń z pomocy społecznej rodzinom z dziećmi.

Wykres nr 7. Średniomiesięczna liczba rodzin i dzieci na które wypłacane są świadczenia wychowawcze w latach 2016-2017

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

Tabela 10. Wydatki na realizację świadczeń wychowawczych

Lp.	Okres	Wydatki na wypłaty świadczeń wychowawczych w zł.
1.	IV - XII 2016r.	8.612.400
2.	I - XII 2017r.	11.616.000

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku – opracowanie własne

3. Realizacja zadań w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin do wsparcia w zakresie dostępu do:

1. Świadczeń opieki zdrowotnej
2. Instrumentów polityki na rzecz rodziny.

Z uprawnień skorzystać może:

- każda kobieta, w ciąży i jej rodzina (w zakresie informacji i poradnictwa na temat rozwiązań wspierających rodzinę),
- rodziny, w których przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko. Oznacza to ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu,
- kobiety, które otrzymały informację o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu,
- kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych,
- kobiety, które po porodzie nie zabiorą do domu dziecka z powodu: poronienia, urodzenia dziecka martwego, urodzenia dziecka niezdolnego do życia, urodzenia dziecka obciążonego wadami wrodzonymi albo śmiertelnymi schorzeniami.

Pomoc i wsparcie asystenta rodziny:

Zgodnie z art. 8. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” rodzina jest uprawniona w określonych ustawą sytuacjach do poradnictwa w zakresie:

- 1) przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Podstawą do skorzystania z uprawnień jest **zaświadczenie**, które potwierdza ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu. Zaświadczenie o chorobie, powstałej w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, możesz otrzymać od lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, który posiada specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii.

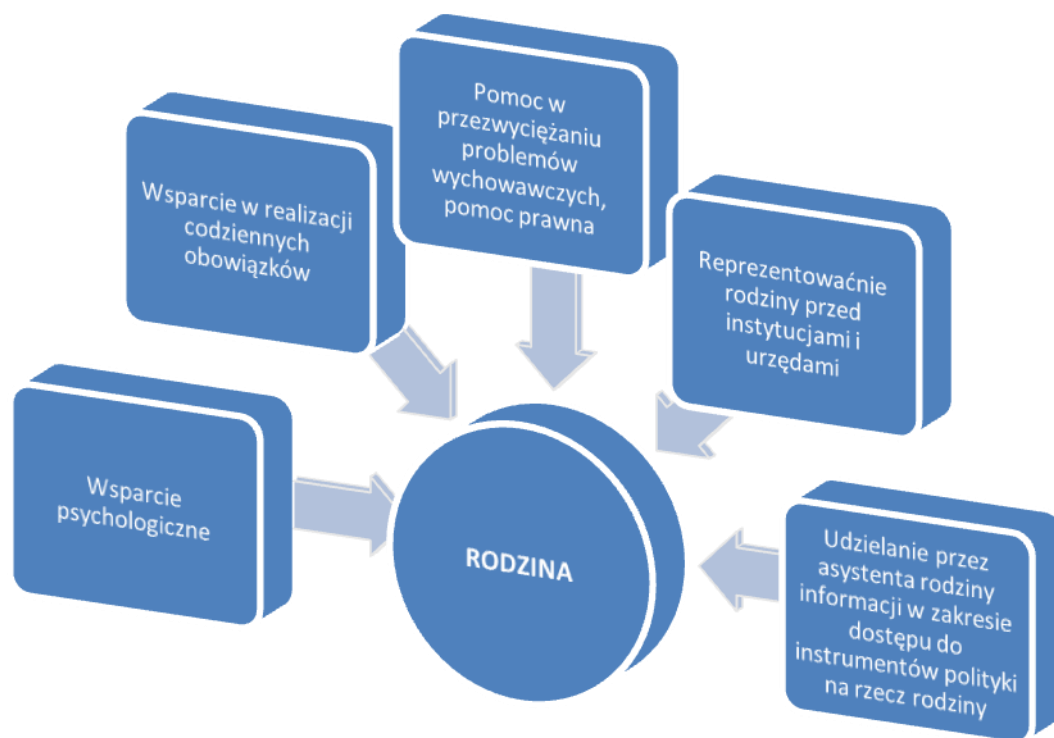
Ponadto, zaświadczenie wydane przez:

- lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, który posiada specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii,
- specjalistę w dziedzinie pediatrii,

uprawnia **dzieci do 18 roku życia** do:

- skorzystania z wyrobów medycznych, na zasadach określonych w ustawie „Za życiem”,
- korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz z usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach.

Wykres nr 8. Przykładowe wsparcie asystenta rodziny w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

W roku 2017 w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wsparciem objęto 1 rodzinę.

Dodatkowe uprawnienia i możliwości:

1. Okres okołoporodowy

- **badania**, które wykrywają potencjalne nieprawidłowości w ciąży (diagnostyka prenatalna),
- od 4 do 9 **dodatkowych wizyt położnej** w opiece nad dzieckiem (tzw. wizyty patronażowe) oraz większa ilość wizyt poradnictwa edukacji przedporodowej. Od 21 tygodnia ciąży do rozwiązania, położne przygotowują będą kobiety do porodu i rodzicielstwa. Edukacja przedporodowa dotyczyć będzie porodu, porożenia, karmienia piersią i rodzicielstwa,
- **poród w szpitalu na najwyższym specjalistycznym poziomie** (III poziom referencyjny) - zgodnie ze wskazaniami lekarskimi,
- koordynowana opieka nad kobietą w ciąży, zwłaszcza w ciąży powikłanej. Podczas porodu i porożenia **kobieta** będzie miała zapewnioną **opiekę położniczą**, w tym zabiegi wewnątrzmaciczne, zgodnie ze standardami opieki położniczej nad ciążą i ciążą patologiczną. **Noworodek** będzie mieć zapewnioną **opiekę neonatologiczną**,
- **wsparcie kobiety karmiącej piersią** (poradnictwo laktacyjne), zwłaszcza, jeśli dziecko urodziło się przed ukończeniem 37 tygodnia ciąży lub ważyło w chwili porodu poniżej 2500 gramów.

2. Dziecko z orzeczoną niepełnosprawnością

- porady jak pielęgnować i wychowywać dziecko,
- **pierwszeństwo w udzielaniu świadczeń** opieki zdrowotnej,
- pomoc psychologiczna dla rodziców,
- **rehabilitacja lecznicza**,
- wyroby medyczne, takie jak pieluchomajtki, cewniki, protezy - na podstawie zlecenia upoważnionej osoby,
- **zakup leków poza kolejnością**,
- **opieka nad dzieckiem na czas urlopu** bądź odpoczynku (tzw. opieka wytchnieniowa). Rodzicom oraz opiekunom przysługuje do 120 godzin takiej opieki. Będzie ona zapewniona:

- w dziennych ośrodkach wsparcia - placówkach całodobowych,
- w placówkach systemu oświaty (np. szkołach),
- w ramach umowy z organizacją pozarządową na opiekę nad dzieckiem - również indywidualną,
- przez udział osoby niepełnosprawnej w różnych formach wypoczynku zorganizowanego,
 - opieka poprawiająca jakość życia osób w ostatniej fazie choroby (**opieka paliatywna i hospicyjna** w warunkach domowych lub stacjonarnych),
 - kompleksowe usługi opiekuńcze i rehabilitacyjne,
 - inne świadczenia wspierające rodzinę, w tym **pomoc prawna** (prawa rodzicielskie i uprawnienia pracownicze),
 - informacje o innych formach wsparcia zawartych w ustawie „Za życiem”.

3. Jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeśli wystąpiła do sądu z wnioskiem o przysposobienie dziecka) bez względu na dochód, po wypełnieniu stosownego wniosku oraz podpisaniu zawartych w nim oświadczeń i dołączeniu wymaganych dokumentów.

W roku 2017 jednorazowe świadczenie na podstawie ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” wypłacono 1 rodzinie.

V. Baza instytucjonalna wsparcia rodziny na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko

BAZA INSTYTUCJONALNA WSPARCIA RODZINY NA TERENIE GMINY MIEJSKIEJ KŁODZKO	
OBSZAR WSPARCIA	INSTYTUCJA
OBSZAR AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ I RYNKU PRACY	<ul style="list-style-type: none"> - Powiatowy Urząd Pracy w Kłodzku, - Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku, - lokalne firmy i przedsiębiorcy - stowarzyszenia, fundacje realizujące projekty dofinansowane z zewnętrznych źródeł i ukierunkowane na aktywizację zawodowo - społeczną.
OBSZAR OŚWIATY	<ul style="list-style-type: none"> - publiczne przedszkola prowadzone przez Gminę Miejską Kłodzko - niepubliczne przedszkola prowadzone na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko - szkoły prowadzone przez Gminę Miejską Kłodzko - szkoły prowadzone na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko w tym szkoły średnie i szkoły wyższe - punkty przedszkolne prowadzone na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko - szkoły i placówki niepubliczne
OBSZAR PROMOCJI I TURYSTYKI	<ul style="list-style-type: none"> - Kłodzkie Centrum Kultury Sportu i Rekreacji - Punkt Informacji Turystycznej - Twierdza Kłodzko
OBSZAR KULTURY, SPORTU I REKREACJI	<ul style="list-style-type: none"> - Kłodzkie Centrum Kultury Sportu i Rekreacji - stowarzyszenia sportowe działające na

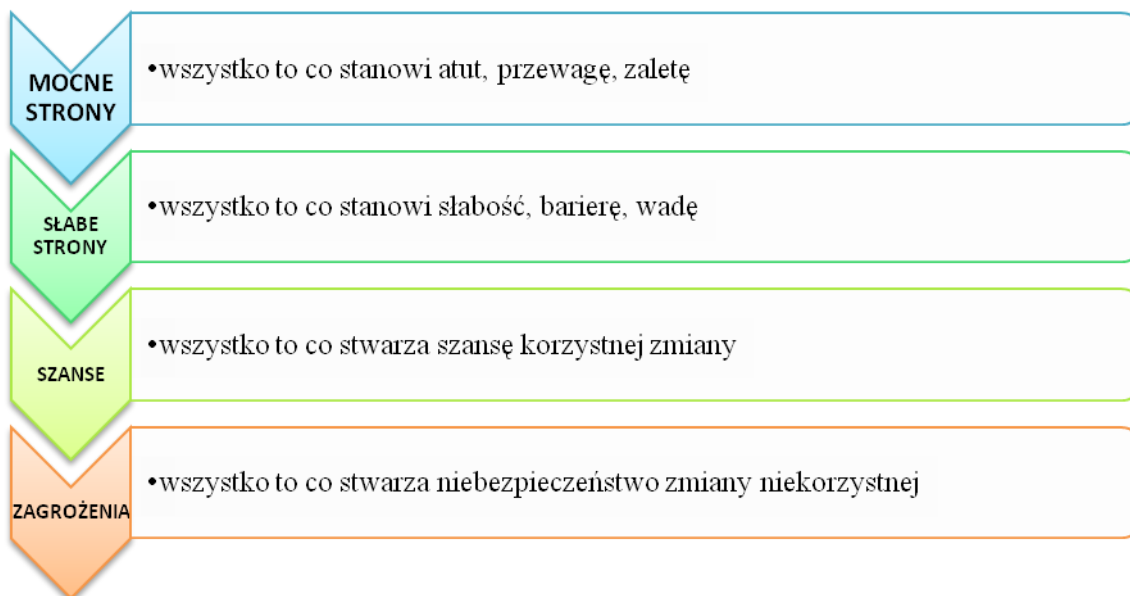
	<p>terenie Gminy Miejskiej Kłodzko,</p> <ul style="list-style-type: none">- sekcje sportowe,- hala sportowo-widowiskowa,- stadion wraz z kompleksem sportowym,- basen odkryty,- Kryta Pływalnia,- Baza noclegowa Kłodzkiego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji,- Kino „Dąbrówka”,- Uczniowskie Kluby Sportowe,- Muzeum Ziemi Kłodzkiej,- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kłodzku.
<p>OBSZAR OCHRONY ZDROWIA</p>	<ul style="list-style-type: none">- ”Salus” Centrum Medyczne NZOZ sp. z.o.o.- Przychodnia lekarska NZOZ „Eskulap” Spółka Partnerska- Centrum Protetyki Słuchu „Fono”- Przychodnia Rejonowa- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego Agata Wrońska – Kocąb- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna- Przychodnia Ogólnolekarska- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kłodzki Obwód Lecznictwa Kolejowego Sp. z o.o.- NZOZ Poradnia Lekarska „Familia”- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej LIFE-MED.

	<ul style="list-style-type: none">- Zespół Opieki Zdrowotnej- Przychodnia Kłodzko - ProDiagno - Przychodnia Lekarzy Specjalistów- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej INTERMED w Kłodzku- Poradnia otolaryngologiczna- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA PUBLIOCZNEGO	<ul style="list-style-type: none">- Komenda Powiatowa Policji w Kłodzku,- Straż Miejska w Kłodzku,- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
OBSZAR POMOCY SPOŁECZNEJ	<ul style="list-style-type: none">- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku,- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kłodzku,- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,- stowarzyszenia, fundacje, organizacje pozarządowe,- placówki pieczy zastępczej- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o Stanie Miasta za 2016 rok oraz informacji pozyskanych w bazie internetowej.

VI. Analiza SWOT.

Analiza SWOT jest techniką służącą do porządkowania i analizy informacji. Jest stosowana jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Analiza SWOT polega na podzieleniu zebranych informacji na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

MOCNE STRONY

1. Wykształcona i kompetentna kadra działająca w obszarze pomocy społecznej, oświaty, poradnictwa specjalistycznego.
2. Duża ilość sieci placówek ochrony zdrowia.
3. Dobre wyposażenie szkół w materiały dydaktyczne, pomoce naukowe oraz sprzęt multimedialny.
4. Rozwój kultury, sportu i rekreacji.
5. Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna.
6. Realizacja programów unijnych.
7. Realizacja programów rządowych finansowanych z budżetu państwa.
8. Podejmowanie dodatkowych poza ustawowych działań na rzecz społeczności lokalnej.
9. Funkcjonowanie stołówek szkolnych.
10. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych.
11. Świetlice socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży.
12. Działalność i współpraca instytucji wspierających rodzinę.
13. Współpraca między instytucjami.
14. Doświadczenie w pozyskiwaniu dodatkowych środków finansowych.
15. Praca z rodziną poprzez monitoring i diagnozę sytuacji rodziny.
16. Realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty.
17. Zespół Interdyscyplinarny.
18. Otwartość samorządu lokalnego na dialog ze społeczeństwem.
19. Integrująca rola placówek oświatowych.
20. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny
21. Asystent rodziny
22. Specjalistyczne usługi opiekuńcze (dla dzieci)
23. Zajęcia edukacyjne prowadzone przez Kłodzkie Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji

SŁABE STRONY

1. Niewystarczające środki finansowe do zatrudnienia nowych pracowników, specjalistów (psycholog, pedagog, pomoc prawna).
2. Brak aktywności w zakresie organizacji grup samopomocowych.
3. Nawarstwianie problemów społecznych na osiedlach.
4. Zbyt mała ilość propozycji spędzania wolnego czasu dla młodzieży starszej zagrożonej demoralizacją.
5. Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych.
6. Brak rodzin wspierających na terenie Gminy.
7. Brak wolontariatu na rzecz wspierania rodziny.
8. Brak cyklicznych warsztatów dla rodzin.
9. Niska aktywność społeczno zawodowa za strony osób korzystających z pomocy społecznej.

SZANSE

1. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych, poza budżetem gminy na realizację zadań.
2. Szeroki dostęp do szkół.
3. Prowadzenie projektów socjalnych.
4. Realizacja lokalnych programów pomocowych skierowanych do rodzin.
5. Aktywizacja.
6. Szeroki wachlarz pomocy społecznej oraz realizacja programów rządowych
7. Możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników służb społecznych.
8. Realizacja programów profilaktycznych wspierających zdrowy styl życia.
9. Instytucja „rodziny wspierającej”.
10. Systematyczne szkolenia kadry specjalistycznej.
11. Podjęcie działań w zakresie powołania rodzin wspierających.
12. Kontynuacja pracy asystentów rodziny.
13. Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz budowania spójnego systemu wspierania rodziny (wspólne warsztaty, konsultacje, szkolenia).
14. Rozwój programów profilaktycznych i edukacyjnych mających na celu integrację rodziny i reintegrację rodzin wykluczonych społecznie – działania środowiskowe (kampanie społeczne, spotkania).
15. Prowadzenie programów rozwijających umiejętności wychowawcze skierowane do rodziców.
16. Współpraca z instytucjami, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej.
17. Funkcjonowanie placówek świadczących pomoc we wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka.

ZAGROŻENIA

1. Niska aktywność zawodowa i społeczna wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej.
2. Zanik więzi tradycji rodziny.
3. Zjawiska patologiczne (alkoholizm, przemoc domowa).
4. Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”.
5. Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców.
6. Eurosieroctwo.
7. Niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie specjalistów.
8. Brak chęci współpracy rodziny.
9. Brak rodzin wspierających.
10. Częste zmiany pracowników wykonujących zawód asystenta rodziny.

VII. Adresaci Programu.

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu prawidłowych funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zagrożone marginalizacją społeczną, wykluczeniem społecznym, zamieszkujące na terenie miasta Kłodzka,
- rodziny biologiczne, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej zamieszkujące na terenie miasta Kłodzka,
- kobiety w ciąży i rodziny w ramach ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- pracownicy, instytucje, organizacje, stowarzyszenia podejmujące działania na terenie miasta Kłodzka na rzecz wsparcia rodzin z dziećmi,
- rodzice, opiekunowie korzystający z pomocy w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.

VIII. Cel operacyjny i cele szczegółowe oraz kierunki działań.

CEL OPERACYJNY:

Wsparcie i wzmocnienie rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu poprzez profilaktykę i edukację

Cele szczegółowe:

1. **Wzmocnienie rodziny, jako fundamentu stabilizacji społecznej.**

2. **Zwiększenie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziny.**
3. **Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych.**
4. **Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.**
5. **Szkolenie "instytucji" np. rodzin wspierających oraz pracowników służb wspierających rodzinę.**
6. **Podjęcie działań profilaktycznych na rzecz rodziny.**

Kierunki działań:

1. *Prowadzenie pracy socjalnej w celu wsparcia rodziny, odnalezienia zasobów własnych rodziny i wykorzystanie ich przeciwdziałając problemom patologii i demoralizacji.*
2. *Wsparcie finansowe rodziny składające się z pomocy finansowej oraz dożywiania dzieci w ramach Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.*
3. *Wsparcie rzeczowe.*
4. *Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” poprzez m.in. upowszechnianie zdrowego stylu życia, poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.*
5. *Wsparcie asystenta rodziny.*
6. *Pomoc w nauce oraz zagospodarowanie dzieciom wolnego czasu.*
7. *Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie wspierania rodziny.*
8. *Wspieranie działalności świetlic socjoterapeutycznych, klubów sportowych, klubów młodzieżowych.*
9. *Wprowadzenie dodatkowej formy pomocy pracy socjalnej jaką jest streetworking.*
10. *Realizacja projektów socjalnych na rzecz rodziny.*
11. *Poradnictwo specjalistyczne.*
12. *Wdrażanie lokalnych instrumentów polityki prorodzinnej*
13. *Wyrównywanie szans wychowawczych i edukacyjnych dzieci i młodzieży.*
14. *Tworzenie oferty i infrastruktury do aktywnego spędzania czasu wolnego przez rodzinę.*
15. *Wspieranie rodziny w wypełnianiu swoich funkcji poprzez rozszerzenie bezpłatnego poradnictwa.*
16. *Poprawa jakości zasobów komunalnych, budowa tanich mieszkań.*
17. *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.*
18. *Monitorowanie sytuacji i wzrostu liczby rodzin zagrożonych uzależnieniami, bezdomnością.*
19. *Pomoc w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa FEAD 2014-2020*
20. *Konsultacje wychowawcze dla rodziców.*
21. *Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci.*
22. *Terapia i mediacja rodzinna.*
23. *Organizowanie grup wsparcia.*
24. *Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinie zagrożonej kryzysem.*
25. *Prowadzenie akcji społecznych.*
26. *Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.*

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

27. Aktywizacja społeczno-zawodowa.
28. Współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
29. Szkolenie i podnoszenie umiejętności przez pracowników instytucji wspierających rodzinę.
30. Wspieranie i propagowanie idei aktywności społecznej.
31. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na rzecz realizacji wsparcia dla rodzin.
32. Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych.
33. Dodatkowe wsparcie finansowe rodzin.
34. Wsparcie rodziny zgodnie z ustawą o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
35. Realizacja Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny.

IX. Partnerzy i źródła finansowania.

PARTNERZY	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA	CZAS REALIZACJI ZAKŁADANYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ
- OPS - UM - PCPR - PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ - ORGANIZACJE POZARZĄDOWE - FUNDACJE - PLACÓWKI OŚWIATOWE - POLICJA - SĄD - KURATORZY	- BUDŻET GMINY - BUDŻET POWIATU - BUDŻET PAŃSTWA - ŚRODKI ZEWNĘTRZNE - FUNDUSZE UE - ŚRODKI WŁASNE FUNDACJI, ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH	REALIZACJA CIĄGŁA

X. Prognoza i ewaluacja celów szczegółowych.

Wsparcie i wzmocnienie rodziny w prawidłowym jej funkcjonowaniu poprzez profilaktykę i edukację		
CEL SZCZEGÓŁOWY	WSKAŹNIKI	PROGNOZA ZMIAN
Wzmocnienie rodziny, jako fundamentu stabilizacji społecznej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych imprez lokalnych na rzecz rodziny, • Liczba zorganizowanych warsztatów dla rodziców • Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia przez instytucje pracujące na 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa relacji rodzinnych • Wzmocnienie wypełniania prawidłowych ról • Wzmocnienie więzi rodzinnych • kształtowanie prawidłowych wzorów

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2018-2020

	rzecz rodziny	funkcjonowania rodziny
Zwiększenie umiejętności opiekuńczo wychowawczych rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Wzmocnienie wypełniania prawidłowych ról Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i ich rodzicom. Poprawa funkcjonowania rodzin biologicznych.
Praca z rodziną w celu zapobiegania sytuacji kryzysowych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objęta pracą socjalną Liczba rodzin objęta poradnictwem specjalistycznym Liczba rodzin objęta pomocą w ramach interwencji kryzysowej 	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i ich rodzicom. Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej
Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej OPS Liczba świetlic socjoterapeutycznych Liczba dzieci uczęszczających do świetlic socjoterapeutycznych 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi Zmniejszenie ilości dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej
Szkolenie "instytucji" np. rodzin wspierających oraz pracowników służb wspierających rodzinę	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych szkoleń Liczba osób uczestniczących w szkoleniach Ilość zatrudnionych asystentów rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi Możliwości wdrażania nowych metod pracy Zwiększenie wiedzy w zakresie nowych zagrożeń, które mogą wpłynąć na funkcjonowanie rodziny
Podjęcie działań	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zrealizowanych programów, projektów 	<ul style="list-style-type: none"> Stworzenie środowiska przyjaznego dzieciom i

profilaktycznych na rzecz rodziny	<ul style="list-style-type: none">• Liczba osób uczestniczących w programach, projektach	<p>ich rodzicom.</p> <ul style="list-style-type: none">• Poprawa funkcjonowania rodzin z dziećmi
-----------------------------------	--	--

XI. Monitoring i ewaluacja.

Realizacja działań podejmowanych w ramach Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 będzie monitorowana i ewaluowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłodzku. Gromadzone będą dane i informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania pozwalające określić i wprowadzić ewentualne zmiany w Programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, kościołem, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zabezpieczenia najlepszego efektu podjętych inicjatyw.

Program jest dokumentem otwartym i długofalowym. Z założenia może podlegać modyfikacjom w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny.

Zgodnie z wymogami ustawowymi realizacja programu będzie przedkładana radzie Miejskiej w Kłodzku do dnia 31 marca każdego roku.

XII. Podsumowanie.

Najważniejszym założeniem niniejszego Programu jest stworzenie jak najlepszych warunków do poprawy jakości życia rodzin z dziećmi mieszkających na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko. Wspieranie rodziny, które nadal prowadzone będzie w formie bezpośredniej pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowywaniu dziecka będzie miała charakter naprawczy i profilaktyczny.

Efektom tych działań mają być rodziny lepiej funkcjonujące przy pomocy i wsparciu zewnętrznych źródeł przy jednoczesnym poszanowaniu autonomii rodziny i wykorzystaniu jej własnych zasobów, tak aby każda rodzina samodzielnie mogła rozwiązać swoje problemy i prawidłowo wypełniać swoje funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Poprzez działania diagnostyczne, profilaktykę i kompensacyjne, rodzina będzie mogła rozwiązać własne problemy pojawiające się w jej życiu.

Dokonywanie zmian w życiu jest procesem wieloetapowym.

Podstawową zasadą pomagania przy zastosowaniu metody towarzyszenia jest wspólne z rodziną poszukiwanie rozwiązań trudnych sytuacji oraz wsparcie rodziny i jej członków w rozwiązywaniu pojawiających się problemów.